

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 12

AFRIKAANS TWEEDE ADDISIONELE TAAL V1

NOVEMBER 2018

MPUMALANGA

PUNTE: 120

TYD: 2½ uur

Hierdie vraestel bestaan uit 25 bladsye.

INSTRUKSIES EN INLIGTING

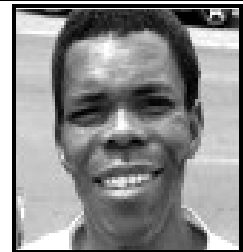
1. Hierdie vraestel bestaan uit VIER afdelings:

AFDELING A:	Leesbegrip	(30 punte)
AFDELING B:	Opsomming	(10 punte)
AFDELING C:	Taalstrukture en -konvensies	(40 punte)
AFDELING D:	Letterkunde	(40 punte)
2. Beantwoord AL die vrae.
3. Begin ELKE afdeling op 'n NUWE bladsy.
4. Trek 'n streep ná elke afdeling.
5. Nommer die antwoorde korrek volgens die nommeringstelsel wat in hierdie vraestel gebruik word.
6. Laat 'n reël oop na elke antwoord.
7. Gee besondere aandag aan spelling en sinsbou.
8. Voorgestelde tydsindeling:

AFDELING A:	50 minute
AFDELING B:	20 minute
AFDELING C:	40 minute
AFDELING D:	40 minute
9. Skryf netjies en leesbaar.

AFDELING A: LEESBEGRIP**VRAAG 1: KOERANTARTIKEL**

Lees die koerantartikel (TEKS A) hieronder en beantwoord die vrae.

TEKS A:**VAN SMOUS¹ OP STRAAT TOT 'N SAKEMAN**

- 1 **Die begin**
Seun Diphoko (45), van Phahameng in Theunissen het eers op 'n plaas gewerk. Hy het 15 jaar gelede sy been in 'n trekkerongeluk gebreek en sy werk verloor. Hy moes vir sy gesin sorg en toe kry hy die idee om draadkarre te bou. Mooies. Droomkarre. Vir seuntjies en ooms, rykes en armes. Seun sê: "As ek nou terugkyk, was die trekkerongeluk 'n geluk by die ongeluk." 5
- 2 **Sy handewerk**
Seun bou vliegtuie, sleepwaens, busse – enigiets waarvoor jy vra. Baie mense weet van die mooi Hilux- en Ford-bakkies wat hy bou. Hierdie bakkies het selfs ingeboude radio's en tot die paneelbord² lyk net soos die regte bakkie s'n. As hy 'n nuwe model op die pad sien, gaan kyk hy mooi daarna voordat hy dit bou. 10
- 3 Hy gebruik rommel wat hy optel om die voertuie te bou. Hierdie werk om draadkarre te bou, is 'n familiebesigheid. Sy seuns, Sabatha, Sello en Lebohang, help hom om die raamwerk te bou. Sy vrou, Elisa Lebona, doen die verfwerk. 15
- 4 **Probleme**
Seun het veral twee probleme gehad wat gekeer het dat sy besigheid groei. Eerstens het hy nie die regte gereedskap gehad nie. Hy het net 'n tang³ gehad wat nie altyd gehelp het om die draadkar aanmekaar te kry nie. Hy moes dan 'n sweismasjien⁴ leen om die werk te doen. 20
- 5 Om sy draadkarre te verkoop, was ook 'n probleem. Die enigste plek waar hy sy handewerk kon verkoop, was langs die pad. Sabatha het aan die begin daarmee gehelp, maar toe het dit te gevaarlik geword.
- 6 **Seun se weldoeners**
'n Motoris wat eendag 'n draadkar by Seun gekoop het, het baie trots 'n foto daarvan op Facebook geplaas. Iemand van Bloemfontein wat nie sy naam genoem wil hê nie, het die foto gesien. Hy het vir Seun 'n sweismasjien en 'n sweisbril gegee. 25
-

7	'n Ander sakeman van Johannesburg het vir hom nóg sweisgereedskap gegee. Hierdie skenkings ⁵ het Seun se lewe verander. Hy kon toe twee keer meer draadkarre per maand bou.	30
8	Sy besigheid het verder gegroei toe Elmarie Prinsloo van die Bloemskou gesê het dat hy sy draadkarre skou toe moes bring. Dit het beteken meer mense sou sy produkte kon sien en koop. Die Vrystaatse Kunstefees het ook laat weet dat hy daar baie welkom was. Dit was nog 'n geleentheid om sy unieke draadkarre te wys en te verkoop.	35
9	Mohapi Ramohomane, 'n sakeman van Brandfort, is sy vriend. Hy help vir Seun om sy draadkarre in en om Bloemfontein te gaan aflewer. Soms leen Seun sy motor om by die geleenthede soos die Bloemskou en die Vrystaatse Kunstefees uit te kom.	40
10	Die toekoms Vandag is Seun 'n bekende sakeman. Hy het vir die eerste keer sy eie bankrekening en hy lewer bestellings ⁶ landwyd af. "Die mense wil almal my sweismasjien leen, maar ek sê nee, dié masjien is net om draadkarre mee te bou," het hy gesê.	
11	Nou wil Seun sy eerste motor koop. "Ek wil 'n Hilux hê. Nie 'n Ford nie. My eie, regte Hilux."	45

[Aangepas uit *Beeld*, 20 Januarie 2018]

Woordverklarings:

1. smous – *hawker*
2. paneelbord – *dashboard*
3. tang – *pliers*
4. sweismasjien – *welding machine*
5. skenkings – *donations*
6. bestellings – *orders*

- 1.1 Waar woon Seun Diphoko? (1)
- 1.2 Waarom kan ons sê sy naam, Seun, pas nie by hom nie? (1)
- 1.3 Kies die KORREKTE antwoord. Skryf net die letter (A–D) langs die vraagnommer (1.3) neer.
- Met "droomkarre" (reël 4) bedoel die skrywer dat ...
- A Seun elke nag net van karre droom.
- B die kopers droom hulle koop Seun se karre.
- C baie mense wens hulle het sulke karre gehad.
- D die karre wat Seun bou, nie regtig bestaan nie. (1)

- 1.4 Seun het 15 jaar gelede sy been in 'n trekkerongeluk gebreek en sy werk verloor.
Waarom sê Seun dit was 'n geluk by die ongeluk? (2)
- 1.5 Watter TWEE soorte bakkies maak Seun graag? (2)
- 1.6 Seun het niemand in sy gesin wat hom kan help nie.
Waarom is die stelling ONWAAR? (1)
- 1.7 Waar kry Seun die meeste van die materiaal waarmee hy sy draadkarre bou? (1)
- 1.8 Noem TWEE probleme wat gekeer het dat Seun se besigheid kon vooruitgaan. (Reëls 16 tot 23) (2)
- 1.9 Lees reël 22 en 23.
Wat, dink jy, het dit so gevaarlik vir Seun gemaak om sy handewerk langs die pad te verkoop of uit te stal? (1)
- 1.10 Kies die KORREKTE antwoord. Skryf net die letter (A–D) langs die vraagnommer (1.10) neer.
Uit reëls 26 tot 30 lei ons af dat 'n weldoener iemand is wat ...
A goeie dinge vir ander mense doen.
B mooi dinge met sy/haar hande kan maak.
C dinge doen sodat ander mense dit kan sien.
D vir mense vertel as iemand iets goeds vir jou doen. (1)
- 1.11 Kies die inligting uit KOLOM B wat by die persoon in KOLOM A pas. Skryf net die letter (A–E) langs die vraagnommers (1.11.1 tot 1.11.4) neer, bv. 1.11.5 F.

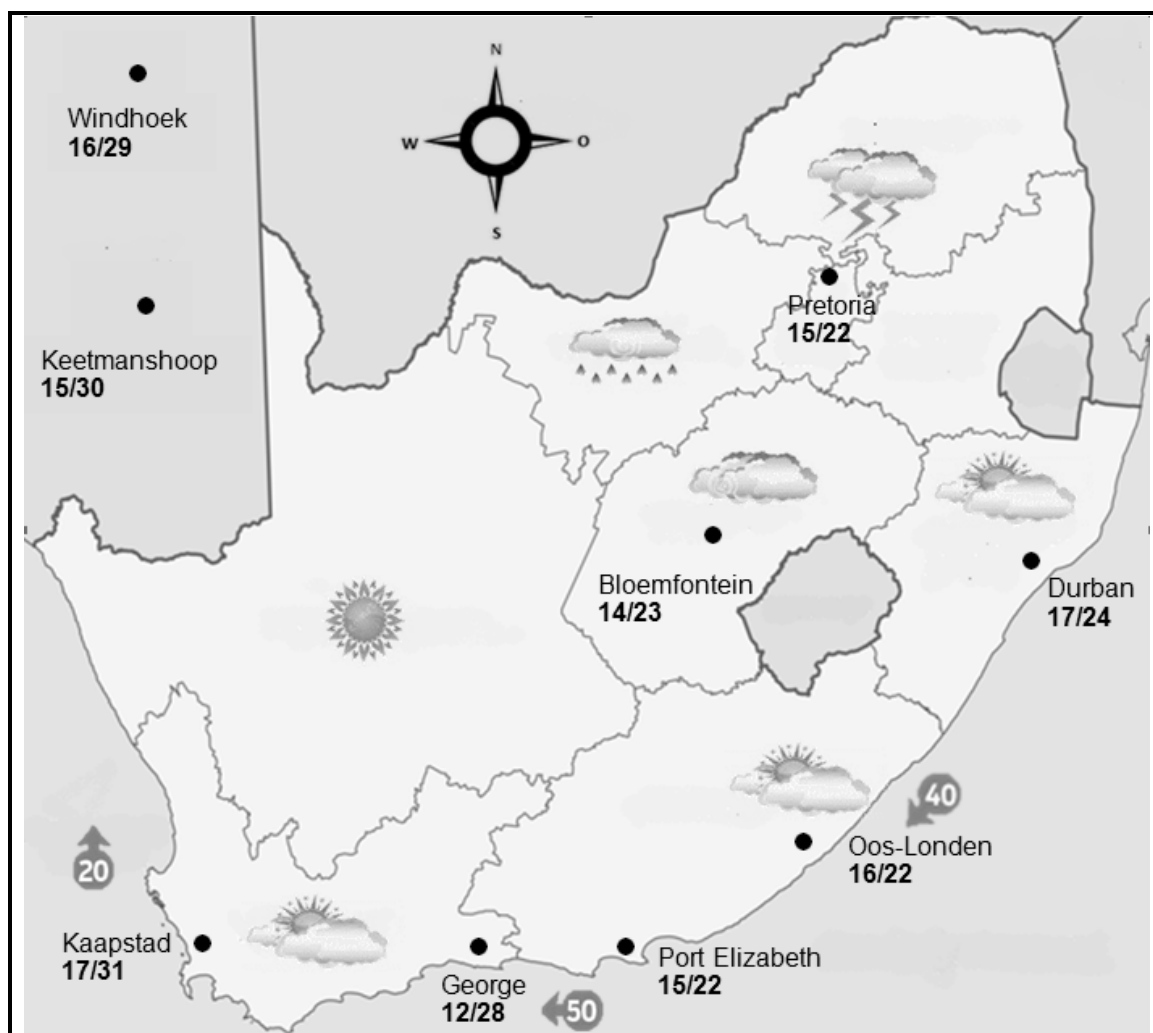
KOLOM A	KOLOM B
1.11.1 Een van Seun se kliënte	A ... het Seun se probleem met gereedskap raakgesien.
1.11.2 Iemand van Bloemfontein	B ... het die draadkar wat hy by Seun gekoop het, op sosiale media gewys.
1.11.3 Mohapi Ramohomane	C ... het vir Seun met vervoer gehelp.
1.11.4 Elmarie Prinsloo	D ... het gehelp om Seun se draadkarre te verf.
	E ... het vir Seun gehelp om sy draadkarre by die skou uit te stal.

(4 x 1) (4)

- 1.12 Waarom het die Vrystaatse Kunstefees 'n positiewe invloed op Seun se besigheid gehad? Noem TWEE redes. (2)
- 1.13 Seun wil nie sy sweismasjien aan ander mense uitleen nie.
- 1.13.1 Gee EEN rede waarom mense sal sê dat hy reg is. (1)
- 1.13.2 Gee EEN rede waarom mense sal sê dat hy verkeerd is. (1)
- 1.14 Watter soort bakkie wil Seun die graagste hê? (1)
- 1.15 Nadat Seun sy werk verloor het, het hy begin om draadkarre te bou.
Watter lewensles kan jy hieruit by Seun leer? (1)
- 1.16 Waarom sal Seun positief oor Facebook voel? (1)

TEKS B: VISUELE TEKS

Bestudeer die weerkaart hieronder en beantwoord die vrae.

[Verwerk uit *Beeld*, 2 Oktober 2017]

1.17 Kies die KORREKTE antwoord tussen hakies.

Keetmanshoop lê (suid/wes) van Windhoek. (1)

1.18 Kies die KORREKTE antwoord tussen hakies.

Die warmste plek is (Durban/Kaapstad). (1)

1.19 Naby watter groot stad gaan daar moontlik donderstorms (*thunderstorms*) wees? (1)

1.20 Kies die korrekte woord uit die blokkie.

Watter woord/woorde sê dat die son nie gaan skyn nie? (1)

Son	Gedeeltelik bewolk	Bewolk
		

1.21 Kies die KORREKTE antwoord. Skryf net die letter (A–D) langs die vraagnommer (1.21) neer.

Die doel van die weerkaart is om ...

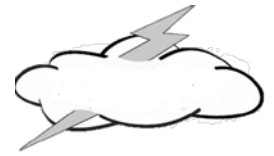
- A die afstand tussen dorpe te wys.
- B mense te help om die beste pad te kies om te ry.
- C te wys waar die verskillende provinsies in Suid-Afrika lê.
- D mense te help om hulle aktiwiteite en kleredrag te beplan. (1)

1.22 Hoekom is die weer in Oos-Londen nie ideaal om 'n piekniek te hou nie? Noem EEN rede. (1)

TOTAAL AFDELING A: 30

AFDELING B: OPSOMMING**VRAAG 2: WEES VEILIG WANNEER DAAR WEERLIG IS**

- Som die SEWE dinge wat jy moet doen om **VEILIG TE WEES WANNEER DAAR WEERLIG (LIGHTNING) IS**, in SEWE VOLSINNE op.
- Skryf die volsinne PUNTSGEWYS en in jou EIE WOORDE neer.
- Nommer die volsinne van 1 tot 7.
- Jou opsomming mag nie langer as 60 woorde wees nie.
- Dui die KORREKTE getal woorde aan die einde van die opsomming aan.

TEKS C**BINNE-IN DIE HUIS**

Jy is dalk besig om te bad of te stort terwyl dit buite blits en die weer dreun. Onthou, dan moet jy dadelik uit die stort of bad klim.

Dit is verkeerd om voor 'n venster met oop gordyne te staan as dit buite blits en daar donderweer is. 'n Oop venster gee vir weerlig 'n reguit pad om langs te trek.

As dit buite blits en die weer dreun, moet jy nie besluit om iemand op jou landlyn te bel nie. Die telefoondraad kan die elektrisiteit reguit na jou toe gelei.

Elektrisiteit kan baie gevaarlik wees as die weer swaar is. As die weer begin dreun, moet jy glad nie aan muur- of kragproppe raak nie.

BUIE DIE HUIS

Die weerlig slaan gewoonlik die hoogste voorwerpe raak. Dis waarom jy nooit onder 'n boom moet staan as daar weerlig is nie.

Soms is daar swaar weer en weerlig terwyl jy in 'n voertuig is. Jy is veilig, solank jy net nie aan enige metaal binne-in die voertuig raak nie.

As jy en jou maats buite saam is en die weerlig slaan, moet julle ver van mekaar af staan. Dan kan die elektrisiteit nie van een persoon na 'n ander beweeg nie.

[Eie teks]

TOTAAL AFDELING B: 10

AFDELING C: TAALSTRUKTURE EN -KONVENSIES**VRAAG 3: ADVERTENSIE**

Lees en bestudeer die advertensie (TEKS D) hieronder en beantwoord die vrae.

TEKS D

'N NUWE SELFOON

**(3.3) JY HET DAARVAN GEDROOM.
JY HET DAARVOOR GEVRA.
HIER IS DIT NOU!
KOM VIER DIT!**

Die (3.4) (nuut) Cell-Nova kan (3.5) (...) wees.

Nou kan jy ook 'n sosiale lewe hê!

(3.6) Kontak al jou vriende en familie op WhatsApp en Facebook Lite.

Die Cell-Nova is (3.7) klein en goedkoop.

(3.8) Kom knoop hierdie nuus aan jou oor:

- Slegs R1 200,00 of R199,00 indien jy 'n kontrak het
- 2 MP-kamera
- Flitslig
- FM-radio

(3.9) (VERNIET)
R100 ekstra lugtyd
+ 200 MB data

Kom gesels met ons slim en (3.10) (vroliek) assistente by enige winkelsentrum of skakel ons tolvrynommer by 086 111 2222 as jy meer wil weet.

[Verwerk uit *Grafika 24*]

- 3.1 Kies die KORREKTE antwoord tussen hakies.
Die meisie in die advertensie roep "Hoera!" uit, omdat sy (ongelukkig/gelukkig) voel. (1)
- 3.2 Kies die KORREKTE antwoord. Skryf net die letter (A–D) langs die vraagnommer (3.2) neer.
Die ballonne wat die meisie in die advertensie vashou, hou verband met die volgende sin in die advertensie:
A Jy het daarvan **gedroom**.
B Jy het daarvoor **gevra**.
C Kom **vier** dit.
D Kom **gesels** met ons slim assistente. (1)
- 3.3 Verander die sin in 'n VRAAGSIN.
Jy het daarvan gedroom. (1)
- 3.4 Gee die OORTREFFENDE TRAP van die woord tussen hakies.
Die (nuut) Cell-Nova (1)
- 3.5 Voltooi die volgende sin deur 'n woord in die lys hieronder te gebruik. Skryf net die vraagnommer (3.5) en die ontbrekende woord neer.

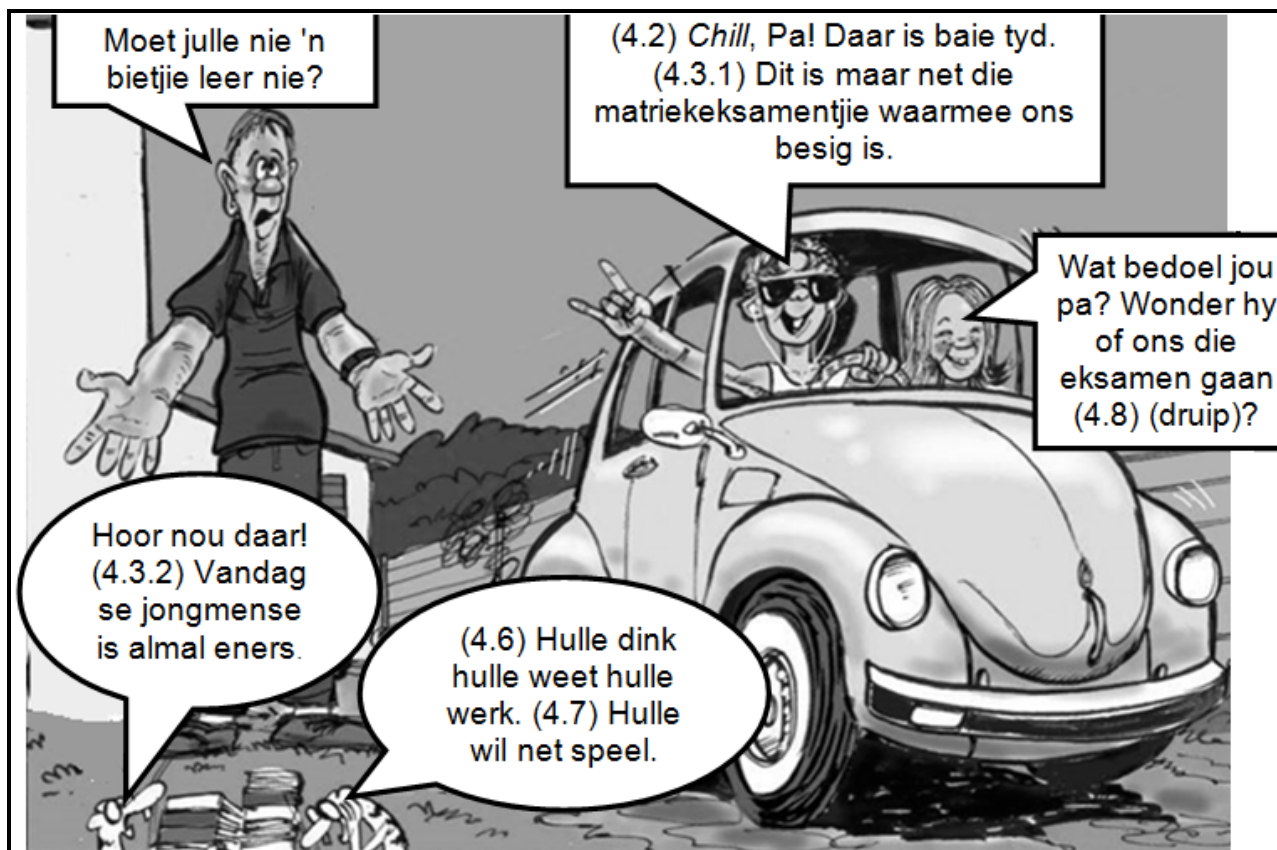
myne; hare; syne; joune

As jy R1 200,00 kan betaal, kan die Cell-Nova ... wees. (1)
- 3.6 Gee die KORREKTE SPELLING van die onderstreepte woord. Moenie die hele sin oorskryf nie.
Kontak al jou friende en familie op WhatsApp en Facebook Lite. (1)
- 3.7 Gee die INTENSIEWE VORM van die woord tussen hakies.
Die Cell-Nova is (klein) en goedkoop. (1)
- 3.8 Kom knoop hierdie nuus aan jou oor.
Sê of hierdie sin LETTERLIK of FIGUURLIK bedoel word. Motiveer jou antwoord deur te sê wat die sin beteken. (1)
- 3.9 Gee 'n SINONIEM vir die woord tussen hakies.
(Verniet) R100 ekstra lugtyd + 200 MB data. (1)
- 3.10 Gee die KORREKTE vorm van die woord tussen hakies.
Kom gesels met ons slim en (vrolik) assistente. (1)

[10]

VRAAG 4: SPOTPRENT

Bestudeer die spotprent (TEKS E) hieronder en beantwoord die vrae.

TEKS E

[Verwerk uit *Die Burger*]

4.1 Kies die KORREKTE antwoord tussen hakies.

Aan Pa se lyftaal kan ons sien dat hy (tevrede/ontevrede) met sy seun is. (1)

4.2 Kies die KORREKTE antwoord tussen hakies.

As die seun vir sy pa sê dat hy moet *chill*, bedoel hy dat sy pa (rustig/opgewonde) moet raak. (1)

4.3 Voltooi die volgende sinne deur 'n woord in die lys hieronder te gebruik. Skryf net die vraagnommers (4.3.1 tot 4.3.2) en die ontbrekende woord neer.

partydigheid;	stereotipering;	sarkasme
---------------	-----------------	----------

4.3.1 "Dit is maar net die matriekeksamentjie waarmee ons besig is", is 'n voorbeeld van ... (1)

4.3.2 "Vandag se jongmense is almal eners", is 'n voorbeeld van ... (1)

- 4.4 Vul die ontbrekende VOORSETSEL in.
Dit lyk nie of die seun ... sy skoolwerk belangstel nie. (1)
- 4.5 Gee die SAMESTELLING vir die woord tussen hakies.
Die seun luister na musiek met sy (oor + fone). (1)
- 4.6 Verbeter die volgende sin. Skryf die hele sin oor.
Hulle dink hulle weet hulle werk. (1)
- 4.7 Skryf die sin oor in die INDIREKTE REDE.
Die wurm sê: "Hulle wil net speel."
Begin só: Die wurm sê dat ... (1)
- 4.8 Gee die ANTONIEM vir die woord tussen hakies.
Wonder hy of ons die eksamen gaan (druip)? (1)
- 4.9 Kies die KORREKTE antwoord. Skryf net die letter (A–D) langs die vraagnommer (4.9) neer.
In hierdie teks spot die kunstenaar met ...
- A 'n stokou motor.
 - B die baie leerwerk.
 - C die matriekeksamen.
 - D matrikulante se ouers.

(1)
[10]

VRAAG 5

5.1 Lees die teks (TEKS F) hieronder en beantwoord die vrae.

TEKS F: LEESTEKS

EVERT EN MOKONI, DIE TWEE JONG HELDE VAN KROONSTAD	
(5.1.1) 'n Treinongeluk het (naby Kroonstad)(vroeg in 2018) plaasgevind. (5.1.2) (Evert en Mokoni het baie mense na veiligheid gehelp. Hulle is net twaalf jaar oud.) (5.1.3) (Pa's) het hul babas vir die seuns deur die treinvensters aangegee. (5.1.4) Hulle is ware helde. (5.1.5) Hulle behoort medaljes vir hulle dapperheid ... kry.	5 10
(5.1.6) (Evert praat sotho wat hy by die tuinman geleer het.) Toe hulle ses was, het iets vreesliks gebeur. (5.1.7) ('n Bakkie het Mokoni se perd getref.) Die perd is dood. (5.1.8) Hulle het Mokoni hospitaal toe geneem, <u>want</u> hy het baie seergekry.	15
Evert en Mokoni hou daarvan om in die (5.1.9) (rivier) op die plaas te swem. Sondae speel hulle sokker teen die kinders op die ander (5.1.10) (plaas). Vakansies is hulle die heeldag saam. (5.1.11) (Elke oggend) gaan vang hulle paddas in die grondam. Soms slaap Mokoni sommer oor. Dan dink hulle nie aan skool of (5.1.12) leer nie. (5.1.13) Evert hou van die dorp.	20
(5.1.14) Evert en Mokoni bly vir altyd vriende.	
[Verwerk uit <i>Volksblad</i> , 13 Januarie 2018]	

5.1.1 RANGSIK die woorde tussen hakies in die korrekte VOLGORDE. Skryf die hele sin oor.

'n Treinongeluk het (naby Kroonstad)(vroeg in 2018) plaasgevind. (1)

5.1.2 VERBIND die sinne met die woord tussen hakies.

Evert en Mokoni het baie mense na veiligheid gehelp. Hulle is net twaalf jaar oud. (al) (1)

5.1.3 Gee die VROULIKE VORM van die woord tussen hakies.

(Pa's) het hul babas vir die seuns deur die treinvensters aangegee. (1)

- 5.1.4 Skryf die sin in die VERLEDE TYD.
Hulle is ware helde. (1)
- 5.1.5 Voltooi die INFINITIEF. Skryf die hele sin oor.
Hulle behoort medaljes vir hulle dapperheid ... kry. (1)
- 5.1.6 Skryf die woord wat met 'n HOOFLETTER geskryf moet word, korrek neer.
Evert praat sotho wat hy by die tuinman geleer het. (1)
- 5.1.7 Skryf die sin in die LYDENDE VORM.
'n Bakkie het Mokoni se perd getref.
Begin só: Mokoni se perd ... (1)
- 5.1.8 Skryf die sin oor en begin soos aangedui.
Hulle het vir Mokoni hospitaal toe geneem, want hy het baie seergekry.
Begin só: Hulle het vir Mokoni hospitaal toe geneem omdat ... (1)
- 5.1.9 Gee die VERKLEINWOORD van die woord tussen hakies.
Evert en Mokoni hou daarvan om in die (rivier) op die plaas te swem. (1)
- 5.1.10 Gee die MEERVOUD van die woord tussen hakies.
Sondae speel hulle sokker teen die kinders op die ander (plaas). (1)
- 5.1.11 Gee EEN WOORD vir die woorde tussen hakies.
(Elke oggend) gaan vang hulle paddas in die gronddam. (1)
- 5.1.12 Gebruik die woord "leer" in 'n sin sodat dit 'n ANDER BETEKENIS het.
Dan dink hulle nie aan skool of leer nie. (1)
- 5.1.13 Skryf die sin oor in die ONTKENNENDE vorm.
Evert hou van die dorp. (1)
- 5.1.14 Skryf die sin oor in die TOEKOMENDE TYD.
Evert en Mokoni bly vir altyd vriende. (1)

5.2 Bestudeer die teks (TEKS G) hieronder en beantwoord die vrae.

TEKS G: PRENT

[Bron: www.bhavinionline.com]

- 5.2.1 Kies die KORREKTE woord tussen hakies.
Die sjef gooi die pizzadeeg in die (lig/lug). (1)
- 5.2.2 Kies die KORREKTE woord tussen hakies.
Die hond kom agter die (reuk/ruik) van die pizzas aan. (1)
- 5.2.3 Vul die ONTBREKENDE WOORD in.
Die man speel 'n liedjie op die (1)
- 5.2.4 Gee die korrekte vorm van die TELWOORD tussen hakies.
Lisa eet nou haar (drie) pizza. (1)
- 5.2.5 Vul die ONTBREKENDE WOORD in.
Jason dra 'n ... , want hy kan nie goed sien nie. (1)
- 5.2.6 Vul die ONTBREKENDE WOORD in.
Andrew is kwaad, want die kelnerin het sy koeldrank (1)

[20]

TOTAAL AFDELING C: 40

AFDELING D: LETTERKUNDE

Beantwoord NET die vraag oor die stories/drama wat jy behandel het, dit wil sê VRAAG 6 OF VRAAG 7.

VRAAG 6: *BLADSAK* – Lucas Malan

VERHAAL A: "POTYSTER SWEIS NIE" **EN** VERHAAL B: "DIE HEN EN DIE NAALD"

OF

VRAAG 7: *PERDEKRAG* – Cecilia du Toit

VRAAG 6: *BLADSAK* – Lucas Malan

Beantwoord die vrae oor AL TWEE verhale.

VERHAAL A: "POTYSTER SWEIS NIE" – PG du Plessis

Lees die uittreksel hieronder en beantwoord die vrae.

TEKS H

Ek sien die kleurbaadjie word vinnig uitgegroeï en hy trek sy te lang arms so 'n bietjie terug om die moue nie te kort te laat lyk nie.

Dis duidelik dat hy die toekoms van my en die stofie nie met vertroue tegemoetsien nie.

Net iemand wat yster ken, sal die ding weer kan regkry. Soos sy pa, 5 byvoorbeeld. Sy pa kan omtrent enigiets regmaak.

Met die afklim, vra ek hom of hy lus is vir koeldrank. Ja, sê hy, 'seblief, want sy sakgeld loop dié week bietjie laag.

Die Portugees ontdek dat ek van my kleingeld misgevat het en kom agterna. Hy sê vir die seun as sy ma môre weer nie opdaag nie, moet sy nie weer probeer 10 kom nie.

- 6.1 Waarheen was die seun op pad? (1)
- 6.2 Gee TWEE redes waarom die verteller die seun opgelaaï het. (2)
- 6.3 Die seun het gesê dat sy pa nie vir hom omgee nie. (1)
- Sê waarom hierdie stelling ONWAAR is. (1)

- 6.4 Voltooi die volgende sin deur 'n woord in die lys hieronder te gebruik. Skryf net die vraagnommer (6.4) en die ontbrekende woord neer.

haastige;	handige;	bedrywige
-----------	----------	-----------

Wanneer die seun sê dat sy pa enigiets kan regmaak, (reël 6) bedoel hy dat sy pa 'n ... mens is. (1)

- 6.5 Tieners kan identifiseer met die seun wat skaam is oor sy klere.

Stem jy saam met hierdie stelling? Motiveer jou antwoord (1)

- 6.6 Kies die KORREKTE antwoord. Skryf net die letter (A–D) langs die vraagnommer (6.6) neer.

Die seun se "sakgeld loop dié week bietjie laag" (reël 8) is 'n voorbeeld van ...

- A personifikasie.
B idiomatiese taal.
C 'n vergelyking.
D 'n metafoor. (1)

- 6.7 Wat het die seun se ma gedoen wat nie 'n goeie voorbeeld vir haar seun was nie? (1)

- 6.8 In hierdie verhaal staan daar 'n duidelike eienskap van elke karakter uit.

Kies die inligting uit KOLOM B wat by die karakter in KOLOM A pas. Skryf net die letter (A–E) langs die vraagnommers (6.8.1 tot 6.8.4) neer.

KOLOM A		KOLOM B	
6.8.1	Die Portugees	A	... was iemand wat leuens vertel.
6.8.2	Die verteller	B	... was iemand wat jy nie kon vertrou nie.
6.8.3	Die seun se pa	C	... was iemand met 'n harde hart.
6.8.4	Die seun	D	... was iemand met 'n sagte hart.
		E	... was iemand wat maklik huil.

(4 x 1) (4)

- 6.9 Skryf die volgende vier insidente onder mekaar oor in die VOLGORDE soos wat dit in die verhaal gebeur.

- Die seun het weggestap sonder om om te kyk.
- Die seun wou nie dat die verteller hom by die huis aflaai nie.
- Die verteller het sy kleingeld vergeet.
- Die seun het skaam geword toe die Portugees met hom gepraat het. (4)

6.10 Lees reël 10 en 11.

Wat, sou jy as verteller, ná die Portugees se woorde anders gedoen het? (1)

6.11 Waarom moes die seun eerder van die begin af die waarheid gepraat het? (1)

6.12 Die tema van hierdie verhaal is gesinsverhoudinge wat nie werk nie. Waarom pas die titel so goed by die verhaal? (1)

6.13 Kies die KORREKTE antwoord. Skryf net die letter (A–D) langs die vraagnommer (6.13) neer.

Watter les leer ons uit hierdie verhaal?

- A Jy moet jou ouers help.
- B Moenie moed opgee nie.
- C Jy mag maar geld van vreemdelinge aanvaar.
- D Moenie jok nie, want die waarheid kom altyd uit. (1)

EN

VERHAAL B: "DIE HEN EN DIE NAALD" – Minnie Postma

Lees die uittreksel hieronder en beantwoord die vrae.

TEKS I

Elke dag, elke dag, elke dag het Valk na die grond toe afgekom om te luister na die lekker geselskap van sy vriendin. *Ao*, daardie vrou kon lekker praat! Sy kon so lekker lag, *ao!* Dis kékékékê, kékékékê solank sy gesels. *Jo*, Valk was baie lief vir daardie vrou!

"Ek sal dit net so mooi oppas soos ek my kind sal oppas. Ek sal versigtig daarmee werk ... 5

Op die lande vertel al die vrouens ook vir Hen ..., ... en toe sy laat die middag soos die vrou van 'n kaptein terugstap huis toe, dink sy nie aan die woorde van die ou mense nie – daar waar hulle sê: diep *poele* water kan ook opdroog, ... 10

Hulle kry haar jammer, baie jammer, want hulle het ook kinders. Hulle het ook harte. Nou help almal haar soek. Hulle kuikens kom help ook, maar ...

As die skaduwee van die valk oor die aarde skuiwe, kreun die moeders asof hulle pyn het, dan kom skuil die kinders onder hulle vlerke tot die gevaar weer verby is. Daarna begin hulle weer soek, soek, soek! 15

6.14 Wie is die hoofkarakter in hierdie verhaal? (1)

- 6.15 "Dis **kêkêkêkê, kêkêkêkê** solank sy gesels" (reël 3).
Wat wys hierdie woorde vir die leser? (1)
- 6.16 Waar het Hen materiaal gekry om haar karos te maak? (1)
- 6.17 By wie het Hen met haar nuwe karos gaan spog? (1)
- 6.18 Dink jy Valk was 'n goeie vriend vir Hen?
Motiveer jou antwoord. (1)
- 6.19 Hen se kinders was gehoorsaam.
Sê waarom hierdie stelling WAAR is. (1)
- 6.20 Kies die KORREKTE antwoord. Skryf net die letter (A–D) langs die vraagnommer (6.20) neer.
"... en toe sy laat die middag **soos die vrou van 'n kaptein terugstap** huis toe, ..." (reël 8) is 'n voorbeeld van ...
- A 'n vergelyking.
B 'n metafoor.
C personifikasie.
D 'n idioom. (1)
- 6.21 Voltooi die volgende sin deur 'n woord in die lys hieronder te gebruik. Skryf net die vraagnommer (6.21) en die ontbrekende woord neer.
gemaklike;	onrustige;	gelukkige;	moedelse
- Daar is 'n ... gevoel in reëls 14 tot 16 van die uittreksel. (1)
- 6.22 Skryf die volgende vier insidente onder mekaar oor in die VOLGORDE soos wat dit in die verhaal gebeur.
- Valk het grond toe geskiet om 'n kuiken te vang.
 - Hen het die kuikens gevra om die vloer skoon te maak.
 - Hen het voor haar woning geloop en spog.
 - Valk se naald het op die ashoop weggeraak. (4)

6.23 Die naald speel 'n belangrike rol in hierdie verhaal.

Kies die inligting uit KOLOM B wat by die karakter in KOLOM A pas. Skryf net die letter (A–E) langs die vraagnommers (6.23.1 tot 6.23.4) neer, bv. 6.23.5 F.

KOLOM A		KOLOM B	
6.23.1	Hen	A	... het van die begin af geweet die naald gaan wegraak.
6.23.2	Valk	B	... het gedink dit was 'n mooi karos wat met die naald gemaak is.
6.23.3	Die ander henne	C	... wou nie graag die naald uitleen nie.
6.23.4	Die kuikens	D	... kon beter sien om die naald te soek.
		E	... het 'n naald nodig gehad om 'n karos te maak.

(4 x 1) (4)

6.24 Waarom het Hen haar nie daaraan gesteur dat sy haar mooi karos verloor het nie? (1)

6.25 Hoekom, dink jy, was dit verkeerd van Hen om Valk se naald te leen? (1)

6.26 Sê nou jy was Valk. Sou jy weer met Hen wou vriende wees nadat sy jou naald verloor het?
Motiveer jou antwoord. (1)

6.27 Die ou mense het gesê dat diep poele water ook kan opdroog. (Reël 9 en 10)
Daarmee het hulle bedoel dat 'n mens nie moet spog nie.
Dink jy die ou mense was reg?
Motiveer jou antwoord. (1)

[40]

OF

VRAAG 7: PERDEKRAG – Cecilia du Toit

Lees die uittreksel hieronder en beantwoord die vrae.

TEKS J

WILMA:	Nou ja. Daar kom netnou nog iemand. Hy kom ook hier werk.	
BINKI:	Hier, Tannie? Ek bedoel, Wilma.	
WILMA:	Dis 'n seun, omtrent jou ouderdom. Hy gaan elke week kom. Hy gaan nie hier op die plaas bly soos jy nie. Jy moet hom maar 'n bietjie help. Dinge vir hom wys en so.	5
BINKI:	Ek?	
WILMA:	Ja. Jy's mos nie meer bang vir die perde nie.	
BINKI:	E ... nie juis nie.	
WILMA:	Nou staan nader. Vandag moet jy vir Lady Jane borsel. <i>(Binki gaan die stal so huiwerig binne dat sy Lady Jane onrustig laat rondtrap.)</i>	10
	Onthou, sy weet wat jy dink ...	

WILMA:	Jy kan my Wilma noem. Daardie perd is Tinkerbelle. En hierso is Lady Jane.	
LUCKY:	<i>(Hy maak of hy gaap.)</i> Big deal.	

WILMA:	... Ja, dis oor Lucky. Jy is seker nog nie te ver van die plaas af nie, so jy kan hom sommer nou kom haal. Ja, vat hom saam terug stad toe.	15

- 7.1 Aan wie behoort hierdie ryskool, Silwerkloof Stalle? (1)
- 7.2 Waarom moes Lucky vir drie maande by hierdie ryskool werk? (1)
- 7.3 Gee TWEE redes waarom Wilma sommer dadelik vir Lucky weer terug stad toe wou stuur. (2)
- 7.4 Skryf die volgende vier insidente onder mekaar oor in die VOLGORDE soos wat dit in die verhaal gebeur. (4)
- Lucky leer sy les.
 - Lucky en Wilma stry kort-kort.
 - Lucky loop saam met die ander karakters in die rondte.
 - Lucky kom op die plaas aan.
- 7.5 Binki bly hier by die ryskool omdat sy nie ouers het nie. (1)
- Sê waarom hierdie stelling ONWAAR is. Motiveer jou antwoord.

- 7.6 Kies die KORREKTE antwoord. Skryf net die letter (A–D) langs die vraagnommer (7.6) neer.

Wilma vra vir Binki om vir Lucky 'n bietjie te help. Lucky het gou gewys dat hy ...

- A graag by die ryskool wil help.
- B wil hê dat Binki hom moet help.
- C skaam is dat 'n meisie hom moet help.
- D dink hy kan regkom sonder dat iemand hom help. (1)

- 7.7 Kies die KORREKTE antwoord. Skryf net die letter (A–D) langs die vraagnommer (7.7) neer.

Lees reël 6 en 8.

As Binki só antwoord, wys dit vir ons dat sy ...

- A vir Wilma bang is.
- B te lui is om te help.
- C vir die perde bang is.
- D baie van die perde hou. (1)

- 7.8 Voltooi die volgende sinne deur woorde in die lys hieronder te gebruik. Skryf net die vraagnommers (7.8.1 en 7.8.2) en die ontbrekende woorde neer.

simpatiek; negatief; positief; motors; mooi klere; diere
--

7.8.1 Uit die drama kan ons aflei dat Lucky ... teenoor ryk kinders is. (1)

7.8.2 Hy glo ryk mense gee meer vir ... as vir mense om. (1)

- 7.9 Lees reëls 13 tot 15.

7.9.1 Wat het Wilma met haar woorde in reël 13 probeer doen? (1)

7.9.2 Wat bedoel Lucky met die woorde "Big deal"? (1)

- 7.10 Waarom het Lucky in reël 14 gemaak of hy gaap? (1)

- 7.11 Dink jy die magistraat het vir Lucky die regte straf gegee? Sê waarom jy so dink. (1)

- 7.12 Dink jy Wilma het regverdig (*fair*) teenoor Lucky opgetree toe sy Lucky se selfoon afgevat het? Motiveer jou antwoord uit die drama. (1)

- 7.13 Watter deel van die drama het jou hartseer laat voel? (1)
- 7.14 Jy was saam met Binki en Lucky by die ryskool.
Watter EEN van die kinders sou jy graag as jou maat wou hê en waarom? (1)

EN

Lees die uittreksel hieronder en beantwoord die vrae.

TEKS K

LUCKY: Jy't gesê jy doen ook soort van community service. Wat het jy gedoen? <i>(Wilma bly besig en draai weg van hom.)</i> Toe, sê vir my.	
WILMA: My storie is nie belangrik nie. Wat was, is verby. Al wat saak maak, is wat ek nou doen.	5
LUCKY: Ek wil nie 'n preek hê nie, Antie. Jy wil my mos help. Sê dan, wat het jy gedoen?	

LUCKY: <i>(... Kaizer druk sy neus teen Lucky se skouer en Lucky staan vas. Dan fluister hy naby Kaizer se oor.)</i> Jis, Kaizer, my chief.	10

WILMA: <i>(Agterdogtig.)</i> Was jy daar binne by Kaizer?	
LUCKY: Ek het vir hom water gevat.	
WILMA: Jy't wat gedoen?	
LUCKY: Ek sê, ek het gaan kyk of hy dors is.	

<i>(Tinkerbelle kom doodluiters opgestap sonder 'n leiband en snuffel aan die hooi. ...)</i>	15

LUCKY: Lady, Lady. Kom join my hier buite. ASSEMBLIEF! <i>(Lady Jane kom by die stal uitgestap en snuffel naby Lucky.)</i>	

- 7.15 Haal die toneelaanwysing aan wat aandui dat dit vir Wilma moeilik is om oor haar gemeenskapswerk te praat. (1)
- 7.16 Voltooi die volgende sinne deur woorde in die lys hieronder te gebruik. Skryf net die vraagnommers (7.16.1 tot 7.16.4) en die ontbrekende woorde neer.

inspuit; gat; glasstuk; veld; dronk; rivier; doodskiet; hartseer

Wilma het vir Lucky vertel wat sy gedoen het om gemeenskapsdiens te verdien. Hier is haar verhaal.

Wilma was een aand (7.16.1) Sy het met haar perd deur die (7.16.2) ... gejaag. Haar perd het in 'n (7.16.3) ... getrap en sy been gebreek. Hulle moes die perd (7.16.4).

(4)

7.17 Waarom, dink jy, kon dit vir Lucky help toe Wilma hom vertel wat sy verkeerd gedoen het? (1)

7.18 Kies die KORREKTE woord tussen hakies.

Lees reëls 8 tot 14.

7.18.1 Lucky se woorde en gedrag dui daarop dat daar (konflik/karakterontwikkeling) by hom plaasgevind het. (1)

7.18.2 Die gebeure tussen Lucky en Kaizer noem ons die (hoogtepunt/slot) van die drama. (1)

7.19 Lucky kan dankbaar wees teenoor 'n paar karakters in die drama wat die lewe vir hom makliker wou maak.

Kies die antwoord uit KOLOM B wat by die karakter in KOLOM A pas. Skryf net die letter (A–E) langs die vraagnommers (7.19.1 tot 7.19.4) neer, bv. 7.19.5 F.

KOLOM A	KOLOM B
7.19.1 Mev. Mhlopo	A ... het gehoop Lucky sou uiteindelik leer hoe om met diere, veral perde, te werk.
7.19.2 Die magistraat	B ... het Lucky se houding teenoor ryk kinders verander.
7.19.3 Kaizer	C ... het vir Lucky van kleinsaf goeie maniere geleer.
7.19.4 Binki	D ... wou vir Lucky leer om die perde se vertrouwe te wen.
	E ... het vir Lucky geleer dat perde regtig dwarsdeur jou kan kyk en weet wat jy dink.

(4 x 1) (4)

7.20 Kies die KORREKTE antwoord. Skryf net die letter (A–D) langs die vraagnommer (7.20) neer.

Die drama se titel is "Perdekrag".

Watter uittreksel uit die drama sluit die beste by hierdie titel aan?

- A "Daar was nie genade vir Grace nie."
 B "Lady, Lady. Kom join my hier buite. ASSEMBLIEF!"
 C "Tinkerbelle skud haar kop elke keer weg van die leiband."
 D "Kaizer druk sy neus teen Lucky se skouer en Lucky staan vas." (1)

- 7.21 Lucky tree aan die einde van die drama anders teenoor Kaizer op as aan die begin van die drama.
- 7.21.1 Beskryf Lucky se optrede teenoor Kaizer **aan die begin** van die drama. (1)
- 7.21.2 Beskryf Lucky se optrede teenoor Kaizer **aan die einde** van die drama. (1)
- 7.22 Waarom is Wilma agterdogtig (*suspicious*) in reël 11? (1)
- 7.23 Wat lei ons uit Wilma se vraag in reël 13 af? (1)
- 7.24 Dink jy Lucky wil aan die einde van die verhaal steeds nie by Silwerkloof Stalle werk nie? Motiveer jou antwoord. (1)
- 7.25 Is jy tevrede met hoe die drama vir Lucky en Binki geëindig het?
Gee vir elke karakter 'n rede waarom jy so sê. (2)
[40]
- TOTAAL AFDELING D: 40**
GROOTTOTAAL: 120